

**Комунальний заклад вищої освіти Київської обласної Ради
«Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Музичне мистецтво естради»
Кафедра «Мистецтво співу»**

Затверджую

Проректор

з навчальної роботи

О. М. Сергєєнко

«21» листопада 2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійні програми	«Спів (академічний, народний)» «Музичне мистецтво естради»
Статус дисципліни	Вибіркова

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань: 02 «Культура і мистецтво»; спеціальності 025 "Музичне мистецтво".

Розробник: кандидат психологічних наук Дідук І.А.

Робоча програма затверджена на засіданнях кафедр «Музичне мистецтво» естради», «Мистецтво співу»

Протокол № 01 від «04» 09 2019 року

В.о. Завідуючий кафедри М.М.Краснитський

Протокол № 3 від «20» листопада 2019 року

В.о. Завідуючий кафедри А.І.Кочерга

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кредит ECTS- 3	Галузь знань 02 "Культура і мистецтво" Спеціальність 025 "Музичне мистецтво"	Нормативна	
Модулів - 2	Спеціалізація: «Спів (академічний, народний)», «Музичне мистецтво естради», «Інструментальне виконавство (за видами)».	Рік підготовки:	
Змістовних модулів - 2		І-й	І-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		І-й	І-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних - 32 самостійної роботи студента - 24 Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних - 8 самостійної роботи студента- 82	Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст	32 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		24 год.	82
Індивідуальні завдання:		-	
Вид контролю:		Диференційований залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія є наукою про соціальне буття та соціальні виміри суспільства, особливості взаємодії індивідів, груп, спільнот. Вона охоплює знання про соціальну дійсність, а також різноманітні підходи й методики її дослідження, інтерпретації отриманих результатів.

Дослідницьким **предметом** виступає як суспільство в цілісності, так і його окремі частини: соціальні системи, структури інститути, організації, групи, особистість, молодь, сім'я, культура, дозвілля, праця, політика та інше. Даний курс повинен дати цілісне уявлення про розвиток суспільства, його важливі закономірності і тенденції функціонування.

Основним завданням вивчення дисципліни «Соціологія» є набуття навичок використання основних теоретичних та практичних положень соціології в професійній діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціологія» є формування у студентів загальних та фахових компетентностей з основ соціологічної науки, для:

- розвитку знань про особливості процесів суспільного життя, законів функціонування і розвитку суспільства, його складових компонентів;
- формування соціологічного способу мислення, тобто, вміння об'єктивно аналізувати соціальну дійсність, суспільні явища та процеси;
- розвитку навичок аналітичної роботи із соціальною інформацією;
- формування навичок використання соціологічних методів дослідження на практиці, зокрема, для розробки і здійснення соціальних проектів та прогнозів.

Загальні компетенції:

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетенції:

- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Навички soft skills:

- Навички soft skills:
- Навички самоорганізації.
- Презентаційні навички.
- Здатність оволодівати сучасною інформацією.
- Демонструвати критичне мислення.

- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Знання та вміння:

- Здатність розрізняти предмет, структуру, функції, принципи, методи, основні категорії та закони соціології як науки;
- Отримати уявлення про структуру соціологічного знання, теоретичні концепції галузевих напрямків;
- Розуміти основні функції соціології і сфери застосування соціологічних знань;
- Знати історію та етапи розвитку соціології;
- Знати основи галузевих соціологічних дисциплін: соціології особистості, соціології молоді, соціології сім'ї, соціології освіти, соціології культури, соціології праці, соціології політики тощо;
- Розуміти базові закономірності взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот і суспільств;
- Розуміти соціальну обумовленість життєвого шляху людини, а також ролі індивіда в життєдіяльності соціальних організацій, спільнот і суспільств;
- Розуміти механізм горизонтальної та вертикальної мобільності, її вплив на зміни соціальної структури суспільства;
- Послугуватися категоріальним апаратом соціології, а також теоретичними та концептуальними напрацюваннями;
- Розуміти різницю між термінами «суспільство», «держава», «країна»;
- Володіти системою організації соціологічного дослідження, знати основні його етапи;
- Володіти основними методами соціологічних досліджень (анкетуванням, інтерв'ю, спостереженням, соціометричним методом, контент-аналізом);
- Вміти розробляти необхідний інструментарій для соціологічних досліджень;
- Оволодіти основними методами виміру соціологічної інформації;
- Мати уявлення про тенденції змін українського суспільства, основні фактори, що впливають на утворення нових страт.
- Уміти аналізувати специфіку соціальних та соціально-психологічних явищ і процесів у суспільстві, колективі, сім'ї;
- Уміти професійно та чітко викладати результати власних соціологічних досліджень для широкої аудиторії;
- Уміти використовувати на практиці результати емпіричних соціологічних досліджень.

Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою (усно і письмово).

Під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія» всі студенти зобов'язані неухильно дотримуватися Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського».

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.	РН 6
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	РН 7

2.1.ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретична соціологія

Тема 1. Соціологія як наука, її предмет і методи.

Тема 2. Історія створення соціологічних знань.

Тема 3. Суспільство та соціальні зміни.

Тема 4. Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація.

Змістовий модуль II. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії

Тема 5. Особистість і суспільне життя.

Тема 6. Соціологія молоді.

Тема 7. Соціологія сім'ї та гендер

Тема 8. Соціологія освіти та науки

Тема 9. Соціологія культури

Тема 10. Соціологія праці та управління

Тема 11. Соціологія політики

Тема 12. Методика організації соціологічних досліджень

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНА СОЦІОЛОГІЯ

Тема 1. Соціологія як наука, її предмет і методи.

Місце і роль соціології в системі гуманітарних наук. Визначення поняття «соціологія». Предмет і об'єкт соціології. Основні категорії і функції соціології. Структура соціологічного знання: теоретична соціологія, спеціальні соціологічні теорії, прикладна соціологія.

Місце соціології в системі суспільних і гуманітарних наук.

Тема 2. Історія створення соціологічних знань

Передісторія соціологічної науки. Основні етапи становлення та розвитку західної соціології. Позитивізм О.Конта, його соціологічна суть та спрямування. Основний зміст соціологічних поглядів Г. Спенсера, Е. Дюркгейма, М.Вебера, К. Маркса, П.Сорокіна.

Етапи виникнення та розвитку соціологічної думки України. Соціологічні погляди українських мислителів XIX - поч. XX століття: Петра Могили, Г.Сковороди, Т.Шевченка, М.Драгоманова, І.Франка, М.Грушевського (створив Український соціологічний інститут в еміграції), В.Липинського. Внесок у зародження української соціологічної науки таких науковців, як М.Шаповал (інститут соціології у Празі), С. Подолинського (один із основоположників української соціології), К.Грушевської.

Проблеми і досягнення української соціології в умовах розбудови незалежної держави. Сучасний етап розвитку соціологічної науки.

Тема 3. Суспільство та соціальні зміни

Соціологічні уявлення про суспільство. Закони розвитку суспільства. Суспільство як система. Ознаки, рушійні сили та механізми розвитку суспільства. Типологізація суспільств за рівнем культурно-економічного розвитку (примітивне, традиційне, доіндустріальне, індустріальне, постіндустріальне) та за рівнем соціального контролю і мірою свободи індивіда (відкрите і закрите).

Сутність, рівні та чинники соціальних змін. Еволюційні та революційні форми суспільних змін. Масштаби соціальних змін: загальноцивілізаційні, макросоціальні, мікросоціальні. Природа соціальних конфліктів та особливості їх формування. Етапи соціальних конфліктів, типологія та класифікація соціальних конфліктів, їх вирішення та попередження, шляхи регулювання.

Тема 4. Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація.

Поняття соціальної структури. Основні елементи соціальної структури.

Соціальна стратифікація: поняття та види. Соціальна мобільність та її основні типи: горизонтальна та вертикальна. Основні види соціальних груп. Маргінальні процеси. Основні класи, соціальні верстви та соціальні групи у сучасному суспільстві. Особливості розвитку соціальної структури українського суспільства. Соціально-демографічна ситуація в Україні.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. СПЕЦІАЛЬНІ ТА ГАЛУЗЕВІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ

Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Поняття соціології особистості, її основні ознаки. Відмінність у співвідношеннях понять „людина”, „індивід”, „особистість”, „індивідуальність”. Значення біологічних та психологічних чинників у формуванні індивідуального складу особистості. Поняття соціального статусу особистості. Типологія особистості в соціології. Соціальні регулятори діяльності та проблеми девіантної поведінки. Соціалізація як процес засвоєння індивідом культури певного суспільства; ресоціалізації - пристосовування до змінених соціально-економічних обставин, нових норм і цінностей. Нові тенденції взаємодії людини і суспільства у сучасних умовах.

Тема 6. Соціологія молоді.

Молодь як соціально-демографічна група. Роль молоді в системі суспільних відносин. Вікова періодизація молоді. Основні поняття і категорії соціології молоді. Процес інтеграції молоді в суспільні структури. Молодіжна субкультура як фактор соціалізації особистості. Проблеми соціальної адаптації молоді в умовах трансформації українського суспільства.

Напрямки вивчення молодіжних проблем в Україні.

Тема 7. Соціологія сім'ї та гендер.

Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології.

Сім'я та шлюб як соціальні інститути. Структура сім'ї і її життєві цикли. Функції сім'ї як соціального інституту. Планування сім'ї. Студентська сім'я. Молодіжна сім'я. Кохання, чоловіча гідність, жіноча гідність. Типологія сім'ї. Причини сімейних конфліктів як предмет соціологічних досліджень. Підготовка молоді до створення сім'ї, зміцнення її стабільності як стратегічні завдання українського соціуму. Сім'я та відтворення населення. Демографічна ситуація в Україні.

Співвідношення понять «стать» та «гендер». Основні положення гендерної соціології; гендерні ідеали, стереотипи та тенденції до їх змінювання в сучасному суспільстві.

Тема 8. Соціологія освіти

Предмет та об'єкт соціології освіти. Основні функції соціології освіти. Виникнення та історична еволюція соціології освіти. Погляди П.Сорокіна на освіту і школу як соціальний інститут. Ознаки соціального інституту освіти. Роль і значення соціології освіти. Основні принципи освітньої системи сучасності. Новий Закон України «Про вищу освіту». «Рівність шансів» як проблема сучасної соціології освіти.

Освіта як фактор соціальної мобільності. Роль освіти в інтелектуальному та духовному розвитку суспільства та особистості.

Тема 9. Соціологія культури і вільного часу.

Культура як соціальний феномен. Поняття культури в соціології. Соціальна сутність культури. Типи культури. Культура як спосіб ціннісного освоєння дійсності. Структурні елементи культури: матеріальна та духовна сфери, мова, знання, навички, вміння, цінності, норми, традиції, звичаї. Культура, свідомість, менталітет. Функції культури: виробництво, збереження та розповсюдження духовних благ і цінностей. Культура та діяльність. Культура як рівень досягнень у розвитку суспільства. Види культури (субкультура, контркультура, елітарна та масова культура та інші). Особливості національної культури. Проблеми національно-культурного відродження України.

Поняття вільного часу. Вільний час як соціальна цінність. Функції вільного часу. Структура і зміст вільного часу. Проблеми вільного часу молоді та студентства. Специфіка соціологічного дослідження вільного часу.

Тема 10. Соціологія праці і управління.

Предмет та об'єкт соціології праці та управління. Соціологія управління як основа економічної науки - менеджменту. Особливості поєднання економічної та соціальної сфер суспільства. Моделі організаційної поведінки. Основні підходи до вивчення і регулювання виробничої поведінки працівників: «мотиваційно-гігієнічна теорія» Ф. Герцберга. Теорії трудової мотивації.

Основні етапи працевлаштування.

Тема 11. Соціологія політики.

Політика як особливий вид соціального регулювання. Предмет соціології політики. Завдання соціології політики. Соціологія політичних рухів і партій. Типологія партійних систем. Соціологія держави. Форми та типи держави. Риси тоталітарних та не тоталітарних держав. Соціологія міжнародних відносин.

Тема 12. Методика організації соціологічних досліджень.

Соціологічне дослідження і його значення у житті сучасного суспільства; види соціологічних досліджень. Головні етапи розробки програми соціологічного дослідження та її компоненти. Вибірка в соціологічному дослідженні. Створення опитувальника в Google Формі.

Основні методи збору соціологічної інформації. Опитувальні методи збору соціологічної інформації. Види опитувань: анкетування, інтерв'ю, аналіз документів, соціометричне опитування. Спостереження та його види. Експеримент.

Технологія обробки та аналізу емпіричних даних. Методи збирання та аналізу соціологічної інформації.

Діяльність сучасних соціологічних установ в Україні: Інститут соціології Національної академії наук України, Центр соціальних та маркетингових досліджень „SOCIS”, Український центр соціальних досліджень ім. О. Яременка, Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова, Центр соціальних досліджень „Софія”, Міжнародний центр перспективних досліджень.

2.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретична соціологія												
Тема 1. Соціологія як наука, її предмет і методи.	4	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Тема 2. Історія створення соціологічних знань.	12	4	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Суспільство та соціальні зміни.	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація.	10	2	-	-	-	10	-	2	-	-	-	-
Модульний контроль	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	20	14	-	-	-	22	-	4	-	-	-	-
Змістовий модуль II. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії												
Тема 5. Особистість і суспільне життя.	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Соціологія молоді	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Соціологія сім'ї та гендер	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Соціологія освіти та науки	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-

Тема 9. Соціологія культури	6	2				4		2	-	-	-	-
Тема 10. Соціологія праці та управління	6	2				4		-	-	-	-	-
Тема 11. Соціологія політики	6	2				4		-	-	-	-	-
Тема 12. Методика організації соціологічних досліджень	12	4				8		2	-	-	-	-
Модульний контроль	2	2	-	-	-	-		4	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	56	20	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	32				58		8				82

2.3. Самостійна робота студента

2.3.1. Перелік тем для самостійного вивчення

№ з/п	Назва теми
	<i>Змістовий модуль 1.</i>
Тема 2.	<p><i>Історія створення соціологічних знань.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. О.Коппт як засновник науки соціології. 2. Соціологія Е. Дюркгейма. 3. Теорія "соціальної дії" М. Вебера. 4. Теорія соціальної мобільності П. Сорокіна. 5. Джерела соціально-політичних вчень в Україні. 6. Соціологічні погляди української мислителів ХІХ - поч. ХХ століття: Г.Сковороди, Т.Шевченка, Ф.Франка, М. Драгоманова, М.Грушевського, В.Липинського, К.Грушекської. 7. Соціологічні дослідження українських вчених в еміграції. 8. Соціологія сьогодення.
Тема 3.	<p><i>Суспільство та соціальні зміни.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільство як соціальна система. 2. Соціальна мобільність (сутність, види, параметри). 3. Історичні і загальносвітові тенденції соціальної мобільності. 4. Еволюційний і революційний шляхи соціального розвитку. 5. Особливості розвитку соціальної структури українського

	<p>суспільства.</p> <p>6. Соціальна мобільність в сучасному українському суспільстві.</p> <p>7. Глобалістика і соціальна екологія.</p>
Тема 4.	<p><i>Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація.</i></p> <p>1. Соціальні відносини.</p> <p>2. Конфлікт як прояв соціальних відносин.</p> <p>3. Соціальні процеси.</p> <p>4. Особливості етнічних та релігійних процесів в Україні.</p> <p>5. Форми та типи держави.</p> <p>6. Риси тоталітарних та нетоталітарних держав.</p>
	Змістовий модуль II.
Тема 6.	<p><i>Соціологія молоді</i></p> <p>1. Проблеми вільного часу молоді і студентства.</p> <p>2. Підготовка молоді до створення сім'ї, зміцнення її стабільності як стратегічні завдання українського соціуму.</p> <p>3. Напрями вивчення молодіжних проблем в Україні.</p>
Тема 7.	<p><i>Соціологія сім'ї та гендер</i></p> <p>1. Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології.</p> <p>2. Соціологія сімейно-шлюбних відносин.</p> <p>3. Основні положення гендерної соціології та тенденції до їх змін у сучасному суспільстві.</p>
Тема 8.	<p><i>Соціологія освіти</i></p> <p>1. Ефективність і якість освіти.</p> <p>2. Історія розвитку соціології освіти.</p> <p>3. Тенденції розвитку соціології освіти.</p> <p>4. Соціологічні характеристики сучасної науки.</p>
Тема 9.	<p><i>Соціологія культури</i></p> <p>1. Соціалізація особистості в умовах вільного часу. 2. Негативні тенденції у розвитку вітчизняної культури і можливі шляхи їх подолання.</p> <p>3. Основні принципи культурної політики в Україні.</p> <p>4. Рівень престижності Вашої майбутньої професії та перспективи його змін.</p>
Тема 10.	<p><i>Соціологія праці та управління</i></p> <p>1. Теорії трудової мотивації (Ф.Херцберг, Девід МакКлеланд, Віктор Врум, Стейсі Адамс, МакГрегор).</p> <p>2. Методи запобігання конфліктам.</p> <p>3. Управління та методи розв'язання конфліктів.</p> <p>3. Стратегія пошуку роботи.</p>
Тема 11.	<p><i>Соціологія політики</i></p> <p>1. Політична система суспільства, її структура та функції.</p> <p>2. Громадська думка як оцінюючий фактор соціально-політичного рівня розвитку суспільства.</p> <p>3. Соціальна природа правомірної та протиправної поведінки.</p>

Тема 12.	<i>Методика організації соціологічних досліджень</i> 1. Типологія соціологічних досліджень. 2. Основні методи соціологічного дослідження. 3. Опитувальні методи збору соціологічної інформації. 4. Анкетування як метод збору соціологічної інформації. 5. Технологія обробки та аналізу емпіричних даних. 6. Створення опитувальника в Google Формі.
	Разом

2.3.2. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Сучасна реформа вищої освіти - це насамперед перехід до самоосвіти. Розв'язати це завдання не можливо лише шляхом передачі знань у готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно сприяти перетворенню студента з пасивного споживача знань в активного їх творця, здатного сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат.

Метою самостійної роботи студентів під час вивчення дисципліни «Соціологія» є поглиблення і закріплення теоретичних знань та набуття умінь і навичок їх практичного застосування.

У разі виникнення труднощів під час самостійної роботи, або якщо студент не зміг виконати те чи інше завдання, або у нього виникли запитання, відповіді на які він не знайшов ні в літературних джерелах, ні в інших навчальних матеріалах, він має звернутися до викладача за консультацією у день, визначений графіком консультацій.

Самостійна робота студентів є основною формою оволодіння знаннями у вільний від аудиторних занять час.

З дисципліни «Соціологія» рекомендуються такі види самостійної роботи:

- самостійне вивчення й поглиблене опрацювання певних розділів дисципліни та її окремих питань;
- вивчення матеріалу лекцій за конспектом, рекомендованими підручниками і спеціальною літературою;
- пошук та вивчення додаткової літератури;
- складання схем, таблиць, кросвордів;
- виступ з повідомленнями на семінарських заняттях;
- написання рефератів і доповідей;
- проведення самостійних або групових соціологічних досліджень
- створення опитувальника в Google Формі;
- виконання навчальних комп'ютерних тестів;

Самостійна робота допоможе активізувати пізнавальну діяльність студентів денної форми та надасть допомогу у вивченні даної дисципліни студентам заочної форми вивчення.

2.3.4.Методичні вказівки щодо написання рефератів

Крім теоретичних знань із дисципліни «Соціологія» студент повинен вміти виконувати письмові завдання та бажано з використанням сучасних інформаційних технологій. Тому студент повинен вміти готувати реферати. Участь у написанні рефератів закладає у студента первинні навички самостійної дослідницької діяльності, набуття навичок пошуку, опрацювання відповідних джерел інформації.

Реферат - це скорочений виклад змісту первинного документа або його частини, з основними фактичними даними й висновками. Він починається з викладу сутності роботи і складається за таким планом: тема, предмет (об'єкт), характер і мета роботи. У рефераті слід показати ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети і змісту роботи, методи проведення роботи. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і точним. Середній обсяг реферату становить приблизно 10-15 друкованих аркушів формату А4.

Виконана реферативна робота повинна продемонструвати наявність навичок у студента щодо самостійного пошуку та опрацювання джерельної бази з обраної теми. З цією метою студент має знайти, ознайомитись і використати декілька наукових, навчальних і науково-методичних публікацій, в яких висвітлюються ті чи інші аспекти обраної теми. До таких джерел належать, по-перше, наукові публікації, по-друге, навчальна література, по-третє, методично-довідкова література з соціології.

У вступі автор аргументує вибір теми, вказує на її важливість, актуальність теми. Основна частина реферативної роботи складається з відповідних розділів. Назва будь-якого розділу основної частини не повинна повторювати назву теми роботи. Висновки робляться щодо кожного з розділів основної частини, а також узагальнення і можливі шляхи розв'язання проблем, розглянутих в основній частині дослідження.

2.3.5. Орієнтовна тематика рефератів.

1. Дискусії в соціологічній науці про предмет соціології.
2. О.Конт про базові поняття соціології.
3. К.М. Грушевська і українська соціологія.
4. Основні досягнення емпіричної соціології ХХ ст.
5. Глобальні проблеми як результат суспільного розвитку.
6. Соціальні ліфти під час соціальних криз та революцій.
7. Шляхи та способи подолання міжособистісних конфліктів.
8. «Закриті» і «відкриті» стратифікаційні системи.
9. Конфлікт як джерело суспільних змін і розвитку.
10. Теорія розбитих вікон.

11. Студентство як соціально-професійна група: джерела формування та її роль в сучасному українському суспільстві.
12. Основні проблеми сучасної української молоді.
13. Соціологічні дослідження шлюбу та сім'ї в Україні.
14. Мотиви розлучень.
15. Фемінізм: історія виникнення та сучасність.
16. Проблема відродження національних духовних цінностей в сучасній Україні.
17. Основні напрямки гендерної дискримінації в українському суспільстві.
18. Гендерні аспекти зайнятості і безробіття.
19. Політична соціалізація особи.
20. Методи збору соціологічної інформації.
21. Анкетне опитування.

2.3.6. Методичні вказівки щодо написання есе з соціології

При викладанні соціології доречним також є використання такого різновиду прозового твору, як есе. Воно передбачає розкриття авторського погляду на певне явище у відносно лаконічній формі.

Написання есе дає студентам можливість поглибленого вивчення певних тем із курсу „Соціологія”, сприяє формуванню початкових навичок науково-дослідної роботи, зокрема щодо пошуку, опрацювання та систематизації літератури з проблеми, складання плану дослідження, логічного викладу змістового матеріалу, формулювання висновків. Есе - це 5-10-хвилинний вільний твір з метою підведення підсумків аудиторного заняття й фіксування сформованих на занятті думок і висновків по темі (найчастіше дається завдання написати, що студенти довідалися за новою темою, або сформувані одне питання, на яке вони так і не отримали відповіді).

Вимоги до структури есе:

- Вступ. *Актуальність проблеми.*
- Основна частина. *Теза. Пояснення суті даної тези.*
- Висновок. *Особисте ставлення до проблеми.*
- Список літератури.

Вимоги до оформлення есе:

- Розмір - не більше трьох аркушів формату А4.
- Шрифт Times New Roman, кегль 14, поля 2 см, абзац 1 см, міжрядковий інтервал 1, переноси слів не допускаються.
- Вирівнювання тексту - по ширині.

Есе оцінюється у відповідності з наступними:

- *формальними* вимогами до структури есе, яка складається із 4-х частин:

- вступ (де сформульоване проблема/завдання, основні питання даної роботи, методи їхнього теоретичного розгляду, теоретичні підстави (роботи, теоретики, напрямки);
- основна частина з викладом заявленої проблематики;
- висновок (де представлені основні підсумки, висновки виконаної праці),
- список літератури, складений відповідно до вимог бібліографічного опису й відповідає посиланням у тексті есе не менше 5-ти джерел);
- *змістовними* вимогами: логіка й адекватність викладу даній проблемі, відповідний підбір літератури, відсутність плагіату, науковий стиль.

У змісті есе обов'язково потрібне посилання на класиків соціологічної думки або відомих соціологів сучасності, які розробляли проблему, що обрана для опису в есе.

Тема есе може бути узята як із прикладеного до програми курсу списку тем, так і сформульована автором відповідно до проблематики курсу й своїм науковим інтересом. У разі останнього тема повинна бути узгоджена з викладачем.

Процес написання есе має кілька стадій: обмірковування - планування - написання - перевірка - виправлення.

При оцінюванні есе в центрі уваги викладача знаходиться:

- здібність студента критично та незалежно оцінити наявні дані, точки зору, позиції, аргументи;
- здібність розуміти, оцінювати та встановлювати зв'язки між ключовими моментами проблем та запитань;
- вміння диференціювати протилежні підходи та моделі, застосовуючи їх до емпіричного матеріалу або дискусії з принципових питань;
- здатність до застосування аналітичних підходів, моделей тощо.

2.3.7. Орієнтовна тематика есе

1. Що мені дає вивчення соціології?
2. Вища освіта: студентський погляд.
3. Інноваційна поведінка студентів у сучасному суспільстві.
4. Молодь України: структура цінностей, соціальне самопочуття, морально-психологічний стан.
5. Студент у позанавчальний час.
6. Зайнятість молоді на ринку праці.
7. Викладачі вузу очима студентів.
8. Міжособистісні стосунки студентів.
9. Проблеми студентської сім'ї.
10. У чому полягає сенс життєвого успіху?

11. Чи складно сьогодні бути лідером?
12. Молодь і релігія.
13. Соціальні конфлікти в Україні.
14. Міграційні настрої молоді.
15. Особливості національної культури.
16. Соціальний портрет сучасного студента.
17. Неформальні прояви молодіжної субкультури.
18. Проблеми війни і миру в сучасному суспільстві.
19. Національні та мовні проблеми в Україні.
20. Наркоманія як проблема сучасної молоді.
21. Проблема самотності.
22. Ціннісні орієнтації студентів: гендерний аспект.
23. Освіта майбутнього - якою вона має бути?
24. Батьки і діти. Чи потрібні приятельські відносини між ними?
25. Що ми знаємо сьогодні про соціальні проблеми СНІДу?
26. Чому агресивні підлітки?
27. Девіантна поведінка молоді.
28. Правова культура в молодіжному середовищі.
29. Право на освіту: український стандарт, європейський стандарт, американський стандарт.
30. Правопорушення в студентському середовищі.
31. Неформальна лексика як засіб спілкування.
32. Політичні настрої студентського електорату.
33. Життя як головна цінність.
34. Культура мовного спілкування в сучасній Україні.
35. Національна самосвідомість і шляхи її реформування.
36. Фемінізм як соціальне явище.
37. Глобалізація та розвиток суспільства.

3. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи пояснювально-ілюстративні: лекції (лекція-бесіда, лекція-діалог, інтерактивна лекція з використанням мультимедійних презентацій) та семінарські заняття.

Методи проблемного викладу: проблемні диспути.

Методи частково-пошукові: написання доповідей, рефератів та есе, виконання творчих завдань (складання кросвордів, опорних схем, словника соціологічних термінів) та тестів.

Методи дослідницькі: організація опитування.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

4.1. Методи контролю

Лекція: фронтальне опитування, вибіркове усне опитування, письмове опитування, тестування.

Семінарське заняття: співбесіда, захист доповідей та рефератів.

Самостійна робота студентів: перевірка конспекту, перевірка відповідей на проблемні питання, усне опитування.

4.2. Система оцінювання:

- усне та письмове опитування, використання презентацій;
- ведення термінологічного словника (не менше 50 термінів);
- результати навчальних та підсумкових тестових завдань;
- виступи на семінарських заняттях;
- захист презентацій, есе, доповідей, повідомлень, рефератів;
- створення опитувальника в Google Формі.
- модульна контрольна.

Мінімальний і максимальний рівень оцінювання щодо отримання «атестації» за навчальною дисципліною складає 60 і 100 балів. У кожному модулі за 100-бальною системою оцінюються певні види навчальної роботи.

4.3. Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Види навчальної роботи						Залік	Сума
модуль 1			модуль 2				
О	І	МКР	О	І	МКР		
10	10	15	10	10	15	30	100

О - відвідування та опитування; І - індивідуальне завдання (ведення словника, виконання тестів, захист доповідей, створення опитувальника); МКР - модульна контрольна робота

Оцінювання якості знань студентів здійснюється за такими складовими:

- систематичність та активність роботи студента;
- виконанням модульних завдань;
- рівень засвоєння знань програмового матеріалу.

Формою підсумкового контролю є залік.

4.4. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

1. Відмінно (5). A - здобувач вищої освіти вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення; аргументовано, науково аналізує соціологічні процеси. Вміє використовувати різноманітні джерела знань, систематично поповнює знання, вміє застосовувати знання соціологічних досліджень при вирішенні професійних питань, подолання конфліктних ситуацій. Вміє вдаватися до діалогу. Доводить власну, громадську та світоглядну позицію. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. Брав участь у конференціях, семінарах, в проведенні конкретних соціологічних дослідженнях.

2. Добре(4). B - здобувач вищої освіти демонструє теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 80% запитань, рішення тестових завдань є правильними, демонструє знання підручників, посібників, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій та виконанні тестові завдання; виконані реферати з семінарських завдань;

C - здобувач вищої освіти володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів та категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій, виконанні тестові завдання та реферати з семінарських завдань.

3. Задовільно (3). D - здобувач вищої освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою

викладача. При цьому враховується наявність конспекту та виконання тестових завдань, участь у семінарах.

Е - здобувач вищої освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 50% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту та виконання тестових завдань, участь у семінарах.

4. Незадовільно (2). **FX** - здобувач вищої освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій.

F - оцінка «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням модуля «Соціології» виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватися при розв'язанні практичних завдань, незнання основних понять.

5. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Складові навчально-методичного комплексу дисципліни:

1. Навчальна програма з дисципліни.
2. Робоча програма навчальної дисципліни.
3. Конспект лекцій з дисципліни.
4. Плани семінарських занять.
5. Завдання для самостійної роботи студентів.
6. Теми рефератів, доповідей, есе.
7. Методичні вказівки до написання рефератів та доповідей, самостійної роботи.
8. Електронний курс на платформі Moodle.
9. Навчальні та контрольні комп'ютерні тести у курсі.
10. Перелік питань до заліку.
11. Банк тестових запитань на електронному курсі на платформі Moodle.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Дворецька Г.В Соціологія: Навч. Посібник. - Київ: КНЕ, 2002. - 472с
2. Лукашевич М.Й. Соціологія. Загальний курс. Підручник - К., 2004.
3. Макеев С.О. Соціологія. Навчальний посібник. - К., 2003.
4. Піча В.М. Соціологія. Загальний курс. - Новий світ, 2004.
5. Пилипенко В.Є., Вишняк О.І., Куценко О.Д. Спеціальні та галузеві соціології - К, 2004.
6. Полторак І.С., Колісник Л.О., Лаптурова Я.О.. Соціологія: Навчальний посібник - Дніпропетровськ, НГУ, 2008.
7. Черниш Н. Й. Соціологія: курс лекцій. - Львів, 2003.

Допоміжна література:

1. Білоус В.С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях. Навчальний посібник. - КНЄУ, 2002.
2. Бурейчак Т. Соціологія маскулінності: [Навч. посіб.] / Тетяна Бурейчак. - Львів: «Магнолія», 2011. - 142 с.
3. Волович В.І., Андрущенко В.П. Соціологія: короткий енциклопедичний словник - К., 1999.
4. Піча В.М. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Словник - довідник. - Новий світ, 2003.
5. Українське суспільство на порозі третього тисячоліття [Текст]/ М. Шульга. - К. ІС НАН України, 1999. - 337 с.
6. Устич С. І. Системне дослідження суспільства [Текст] / С. Устич. - Львів: Світ, 1992 - 135 с.

Інформаційні ресурси

1. Брегеда А.Ю. "Соціологія": [Навч. посіб.] / А. Брегеда, А. Бовтрук, Г. Дворецька та ін. - К.: "КНЕУ", 1999. - 124 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-39.html>.
2. Лукашевич М. П., Туленков М. В. / Соціологія. Загальний курс: Підручник. - К.: Каравела, 2004. - 456 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Lukashevych_Mykola/Sotsiologhiia_Zahalnyi_kurs.pdf
3. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів - 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В.І.Докаша. - Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. - 448 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [c.http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Soc.%20kafedr.%20posibnyk.pdf](http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Soc.%20kafedr.%20posibnyk.pdf)
4. Соціологія: підручник / за ред. В.М. Пічі. - 2-е вид. стереотип. - Л.: Новий Світ - 2000, 2005. - 280 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk616970.pdf>
5. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: [Навч. посіб.] / Є. Сірий. - К.: Атіло, 2004. – 480 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/571-sotsologiya-sriy-v.html>
6. Основи соціології: Навчально-методичний посібник для студентів заочної форми навчання. Укладачі Щудло С.А., Мірчук І.Л. - Дрогобич: Ред.-вид. відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011. - 155 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_717_75949998.pdf.
7. <http://www.sau.kiev.ua/> - Соціологічна асоціація України.
8. <http://www.soc4u.org.ua/editors/index.html> - Соціологія для тебе. Інтернет-проект студентів відділення соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
9. <http://www.uceps.org/ukr/socpolls.php> - Центр Разумкова.
10. www.i-soc.com.ua/ - Інститут соціології НАН України.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____